

Aan het woord... Martha Buitenkamp

Wie ben je?

Mijn naam is Martha Buitenkamp en ik ben vanaf 2016 werkzaam bij PRW als zelfstandige. Ik houd mij daarbij bezig met de (trilaterale) afspraken Swimway en met de bredere onderwaternatuur. Ik ben opgeleid als bioloog en ben al snel in beleid en management terechtgekomen. Vanuit mijn bureau Anantis ondersteun ik onder andere overheden, zoals waterschappen, provincies en gemeenten en PRW bij beleid rond natuur, milieu, landschap en water. Daarnaast doe ik een master juridische bestuurskunde.

Hoe ben je met Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW) in aanraking gekomen?

Ik ben door PRW benaderd om de projectleiding over de Swimway op mij te nemen. Vanaf 2014 tot 2018 had Nederland het voorzitterschap van de trilaterale Waddenzee samenwerking. Dit voorzitterschap wisselt één keer per vier jaar. Nu is het in handen van Duitsland. In de voorbereiding en in de navolging van de trilaterale afspraken rond de Swimway zocht PRW iemand die vaart kon zetten in de richting van een concreet actieprogramma. Ik ben daarom aan de slag gegaan met de Swimway doelen die in 2010 waren afgesproken tussen de drie Waddenlanden. Ook met het oog van de conferentie die in 2018 in Leeuwarden plaatsvond en waar als resultaat de *'Verklaring van Leeuwarden'* is ondertekend door de ministers van de drie Waddenlanden. Hierin staan afspraken over vrijwel alle onderwerpen waarop de drie Waddenlanden met elkaar samenwerken. Specifiek voor de Swimway is er een bijlage aan toegevoegd - *Swimway Wadden Sea Vision* - met afspraken over wat de landen gaan doen om de afgesproken visdoelen te realiseren.

Wat is het doel van het Trilaterale Swimway programma?

Elk van de betrokken landen dient de verantwoordelijkheid te nemen voor het uitvoeren van onderdelen van het Swimway-programma, zoals beschreven in de Vision. Ik ben nu bezig om ook onderwaternatuur als geheel op de trilaterale agenda te krijgen, zoals dat met de Swimway ook is gebeurd. Zo kunnen er hopelijk tijdens de volgende trilaterale Ministersconferentie in 2022 concretere afspraken komen over trilaterale doelen voor onderwaternatuur.

Waar werk je binnen PRW aan en met wie werk je daarin samen?

Samen met PRW'ers Michiel Firet en Ingrid van Beek werk ik aan het project *'Concretisering Streefbeeld Onderwaternatuur'* waar momenteel de laatste hand aan wordt gelegd. We hebben van het ministerie van LNV de vraag gekregen om een meer concreet beeld te maken van de onderwaternatuur: hoe moet een gezond onderwaterecosysteem in het Waddengebied er eigenlijk uitzien en waar streven we dan naar? We hebben op basis van de inbreng van diverse wetenschappers en beleidsmedewerkers een document gemaakt.

In Nederland zijn er ontzettend veel projecten en initiatieven rond vis en dit is de afgelopen jaren erg toegenomen. Vanuit PRW heb ik me de afgelopen jaren ingezet om al die partijen en de mensen die daar mee bezig zijn bij elkaar te brengen voor samenwerking en kennisuitwisseling. Met de stakeholdersbijeenkomsten die enkele keren per jaar worden gehouden, proberen we de samenwerking van alle betrokken partijen rond de Swimway zo goed mogelijk te maken. In trilateraal verband werk ik samen met Duitse en Deense beleidsbepalers.

Hoe verschillen de bestuurscultuur en de beschikbare middelen voor de bescherming van de onderwaternatuur in de drie Waddenlanden?

De bestuurscultuur van de landen verschilt nogal. Nederland kenmerkt zich door een groot aantal betrokken partijen. Door de structuur in Duitsland is het duidelijker wie er waar verantwoordelijk voor is en wie welke activiteit uitvoert. De *'Länder'* (deelstaten) zoals Sleeswijk-Holstein en Nedersaksen zijn verantwoordelijk voor de Waddenzee. Zij hebben daarvoor een aparte autoriteit ingericht met bepaalde bevoegdheden: *'de Nationalparken'*. In Denemarken is het

milieuministerie verantwoordelijk voor de gehele Deense kustlijn. De Waddenkustlijn van Denemarken is echter maar een klein deel van de hele Deense kust en de beschikbare middelen zijn beperkt ten opzichte van het uitgebreide takenpakket. In Nederland is er een relatief groot budget beschikbaar voor de Wadden en voor het doen van onderzoek naar de visstand. Duitsland en vooral Denemarken moeten het doen met minder beschikbare middelen. Deze landen kennen daarnaast niet zoiets als PRW.

Kunnen de drie Waddenlanden iets van elkaars inzet en organisatie leren?

Dat denk ik zeker. Over het algemeen hebben wij in Nederland als we de verschillende initiatieven optellen relatief veel mensen en middelen beschikbaar. En ook op wetenschappelijk gebied hebben wij veel in huis. Toch denk ik dat wij iets kunnen leren van de heldere structuur die er in Duitsland is. Wellicht kan de nu opgerichte Beheerautoriteit Waddenzee helpen om een duidelijkere structuur te brengen. In Duitsland zijn de verantwoordelijkheden en de takenpakketten duidelijker en is het hierdoor ook makkelijker om iets te organiseren, omdat je weet waar je moet zijn.

Wat zijn de belangrijkste uitkomsten van de webinar van vrijdag 24 september j.l.?

Uit het webinar blijkt dat ook als het gaat om implementatie van Europese richtlijnen de drie waddenlanden andere keuzes hebben gemaakt. Wat erg opvalt is dat Nederland de Kaderrichtlijn Mariene Strategie - in tegenstelling tot Duitsland en Denemarken- niet van toepassing heeft verklaard op het Waddengebied. De mogelijkheden om de bescherming en ontwikkeling van de onderwaternatuur te baseren op een ecosysteemgerichte aanpak zijn daardoor beperkt. In plaats daarvan kijken we in Nederland naar een beperkt aantal soorten en habitats. Tegelijkertijd kunnen we de N2000 beter benutten dan we nu doen en op grond van Europese jurisprudentie zijn we daar ook toe verplicht. Op trilateraal niveau kunnen we afspraken, zoals ze in het Wadden Sea Plan 2010 zijn opgenomen, inmiddels een stuk scherper en concreter maken.

Hoe zie jij het Waddengebied van de toekomst voor je?

Ik hoop dat we de dynamiek van het systeem zo veel mogelijk kunnen herstellen of zelfs vergroten. Maar tegelijkertijd zijn er uit economische overwegingen en uit waterveiligheid harde grenzen aan dit systeem waardoor deze grenzen niet eenvoudig opgerekt kunnen worden. Het zou mooi zijn als de verstoring door economische activiteiten en recreatie af kan nemen. Ik ben benieuwd of dit ook zo gaat lukken. Wat dat betreft zie ik het voor de toekomst niet altijd even positief in.

Ik zie op het moment dat heel veel partijen met de belangen van de vissen bezig zijn en ik hoop dat dit in de toekomst zal blijven. Maar dit maakt de samenwerking daarop en de afstemming daarvan nog waardevoller en belangrijker.

Wat wil je de lezers van deze nieuwsbrief nog meegeven?

Wat betreft natuurbescherming zie ik dat zichtbare en herkenbare soorten vaak meer aandacht krijgen. Wat dat betreft zou ik graag zien dat de nu op gang gekomen aandacht voor vissen wordt verbreed naar alles wat er onderwater leeft, zoals ik het noem de 'Marine Subway'.